ENERGIELANDGOED RAALTE

PRINCIPEVERZOEK

JANUARI 2023



ENDONA energie

Een iniatief van energiecoöperatie Endona,

in samenwerking met Escozon, Greencells Group en IAA Architecten.

ENDONA energie

GREENCELLS GROUP

ESCOZON

IAA

IN EEN OOGOPSLAG

EEN ENERGIELANDGOED
Dit voorstel schetst de contouren van een energielandgoed in Raalte. Een schets die landschap, zicht en een businesscase probeert te combineren.

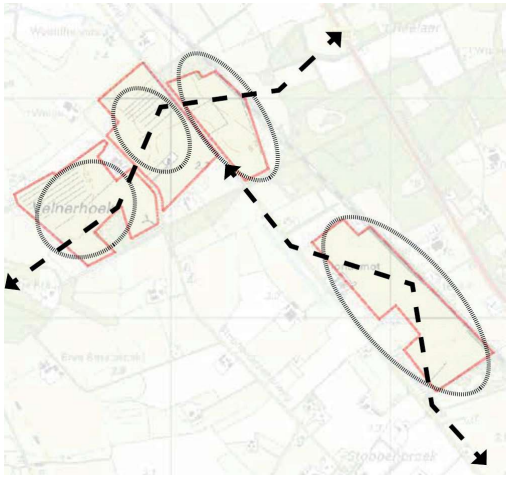
KLEINSCHALIG
Het advies van Het Oversticht volgend hebben we een schets gemaakt die de kernwaarden van het landschap respecteert en de oorspronkelijke kleinschaligheid terugbrengt.

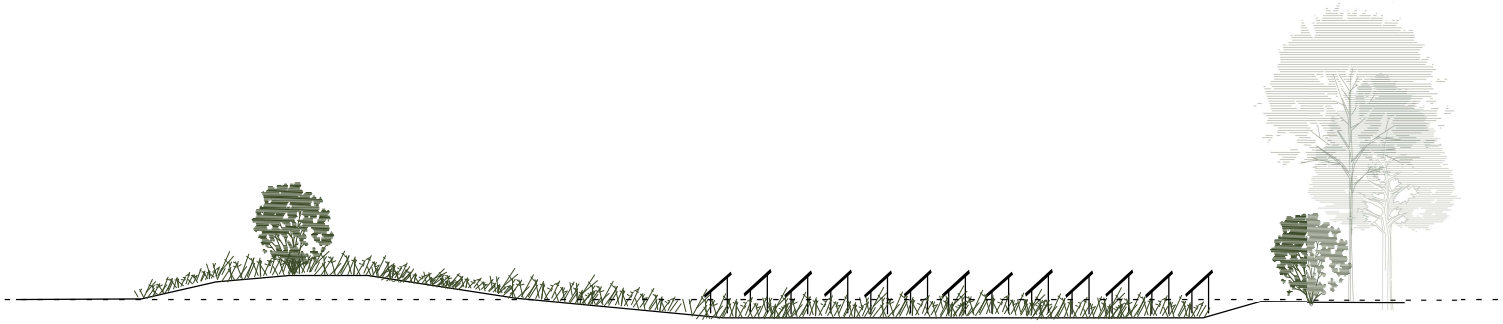
LANDSCHAPPELIJK INGEPAST
De wensen van de omwonenden zoveel mogelijk volgend, beperken we het zicht op de panelen maximaal door kleinere velden, verlaging van het maaiveld en gerichte aanplant.

NATUURONTWIKKELING
Het bijzondere van onze insteek is de samenhang tussen de ontwikkeling van landschap en natuur, mogelijk ook op lange termijn, en de opwek van duurzame energie op korte termijn. Daarmee zoeken we actief naar dubbelgebruik en maatschappelijke meerwaarde.

LOKAAL EIGENAARSCHAP
Het zonnepark wordt voor 100% eigendom van Endona en eventueel landeigenaren, en daarmee de lokale gemeenschap. Alle lusten komen daarmee ten goede aan de Raalter gemeenschap.

- 3 kleinschalige velden van ieder ca. 6 ha
- zichtlijnen zoveel mogelijk afgeschermd
- optimaal gebruik van netaansluiting van 20 mva
- 100% lokaal eigendom
- minimaal 4 ha natuurontwikkeling











Lokatie

Voor de realisatie van zonneparken in het buitengebied van Raalte zijn verschillende potentiële locaties bekeken. Voor de levering van de electriciteit van de zonneparken is een reservering gemaakt voor een aansluiting van 20MVA.

De keuze is gemaakt voor de gebieden zoals hiernaast weergegeven. De aanwezigheid van de spoorlijn als een harde lijn in het landschap is daarbij een belangrijk element geweest, alsmede de wens van de betrokken landeigenaren om hun landbouwactiviteiten te beëindigen of sterk in te perken in nieuwe bedrijfsmodel te ontwikkelen.

Voor de lokatie hebben we een uitgebreide landschappelijke analyse verricht waarbij we het eerder gegeven advies van Het Oversticht in acht hebben genomen. Deze analyse is aan de wethouders gepresenteerd in 2021.

De landschappelijke analyse omvatte de nevenstaande elementen en zal bij de vergunningaanvraag worden gecomplementeerd.

GEMEENTELIJK BELEID

In de Richtlijnen zonneparken in de gemeente Raalte 2.0 wordt een proces benoemd dat gevolgd dient te worden: locatiescan - omgevingsdialoog - inpassing in omgeving - minimaal 50% lokaal eigendom - maatschappelijke meerwaarde - aansluitvergunning. Deze stappen hebben we succesvol doorlopen.

HET OVERSTICHT

Op 17 maart 2021 heeft Het Oversticht op verzoek van de gemeente ruimtelijk advies gegeven over ons initiatief. In het advies wordt met name aandacht gevraagd voor de balans tussen de zonneparken en andere opgaven (bijvoorbeeld recreatie, transformatie van de landbouw). Daarbij wordt ook gewezen op de kleinschaligheid van het landschap. Bij de verdere ontwikkeling is rekening gehouden met dit advies.

Landschappelijke analyse:

- historie van het gebied
- geomorfologie
- bodemgesteldheid
- landschapstype
- groenstructuur
- landgoederenstructuur
- infrastructuur en ontsluiting
- ondergrondse infrastructuur
- recreatieve routes

Communicatie en participatie

Er is in overleg met de Gemeente Raalte een Communicatie- en Participatieplan opgesteld waarin beschreven staat op welke manier de dialoog wordt aangegaan met mensen die in de omgeving van het beoogde energielandgoed Raalte wonen of werken. Het gaat dan met name om de vragen:

- Hoe het zonnepark zo goed mogelijk in de omgeving en het landschap kan passen.
- Hoe de omgeving mee kan doen en kan profiteren van het zonnepark.
- Hoe het zonnepark maatschappelijke meerwaarde geeft.

In het plan waren de bijeenkomsten voorzien zoals hiernaast weergegeven.

Alle geplande bijeenkomsten hebben plaatsgevonden en zijn vastgelegd in verslagen. Helaas zijn niet alle onderwerpen aan bod gekomen vanwege de grote weerstand bij de omwonenden om met de initiatiefnemers te praten over inrichting en participatie zolang het nog niet duidelijk is of de Gemeente in principe akkoord is met het initiatief. Ook na meerder keren aangeven dat meepraten op geen enkele manier instemming betekent en bezwaarprocedures altijd nog gevolgd kunnen worden, werd geweigerd een constructief gesprek over de inrichting en participatiemogelijkheden aan te gaan. Tijdens de bijeenkomst op 13 juli heeft een delegatie van de omwonenden aangegeven niet verder met de initiatiefnemers in gesprek te willen gaan.

Daarop is de verantwoordelijke wethouder in gesprek gegaan met de omwonenden om uit de impasse te komen. Endona heeft de omwonenden uitgenodigd om de gesprekken in Januari 2023 weer op te pakken en af te ronden. Hierop hebben de omwonenden positief gereageerd.

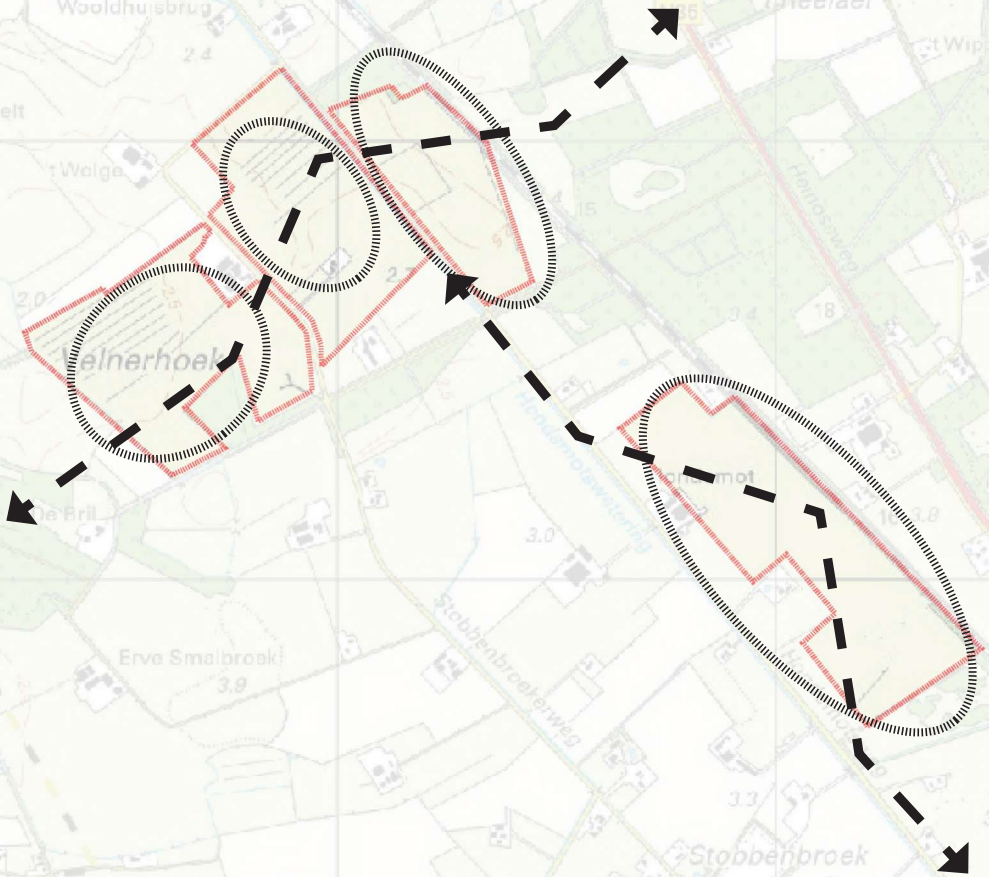
Bijeenkomst	Datum
1. Informatiebijeenkomsten door de Gemeente Raalte	5 en 6 april 2022
2. Kennismaking + communicatie- en participatieplan 1e schets maat en schaal van plannen Op welke punten kunnen omwonenden meedenken Hoe werkt aansluiting stroomnet	11 mei 2022
3. Bespreken Scenario's ontwerp op basis van uitkomsten 1e bijeenkomst	1 juni 2022
4. Presentatie definitieve voorstel ontwerp zonnepark	22 juni 2022
5. Presentatie en bespreking van voorstel financiële participatie	13 juli 2022

Zonne-energie met nieuwe natuur

De drie deelgebieden van de noordelijke locatie kunnen ‘stepping stones‘ worden tussen de twee groenstructuren, het natuurnetwerk en de landgoederen. Voor zowel, plant en dier (grotere biodiversiteit en verspreidingsgebied) als mens (recreatie en wandelroutes).

De zuidelijke locatie kan de ‘stepping stone‘ worden tussen de groenstructuren en het dorp Raalte. Het brengt letterlijk de biodiversiteit dichterbij het dorp en duurzame energie wordt relatief dicht bij het dorp opgewekt, zonder hinder te veroorzaken.

Landschappelijk wordt er aangesloten bij de karakteristieken die horen bij het zandlandschap met dalvormige laagtes en dekzandwelvingen. Om ervoor te zorgen dat het zonnepark bijdraagt aan de ontwikkeling van zowel natuurlijke als sociale verbindingen wordt er gekeken naar de hoogteligging van het maaiveld, bodemtype, omliggende groenstructuren en zichtlijnen vanuit omwonenden.



Landschappelijke visie - zonneparken voor landschapsherstel

De huidige kwaliteit van ons landschap is op veel plaatsen laag. De bodem is uitgeput en veel landschapselementen zijn verdwenen. Dit zorgt vervolgens voor een sterke achteruitgang van plekspecifieke planten en dieren.

Voor het herstellen van het landschap en de natuur zien wij potentie in de aanleg van zonneparken. Dit vraagt echter wel om een andere en bredere kijk. Vaak wordt bij de realisatie van zonneparken gelet op het 'landschappelijk inpakken' van de panelen. Door middel van verticaal opgaande heggen en bossages wordt het zonnepark aan het zicht onttrokken.

Maar wat nou als we de landschappelijke kwaliteit centraal stellen en kijken hoe de zonneparken hier een bijdrage aan kunnen leveren?

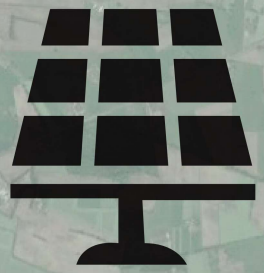
Dit vraagt om ruimtelijk verder te kijken dan alleen het zonnepark zelf. Juist ook het grotere speelveld van het landschap doet hierin mee.

Hierdoor ontstaat een kans om een landschap van hoge waarde te ontwikkelen. Zon op land wordt dan een ruimtelijk en financieel middel om een bijdrage te leveren aan twee grootschalige thema's:

- Enerzijds draagt het bij aan de levering van duurzame energie.
- Anderzijds is het een middel om landschap en bodem te herstellen na jarenlang gebruik voor intensieve landbouw.

Beide punten hebben een andere tijdspad waarop de doelen kunnen worden behaald.

De lange termijn doelstellingen die horen bij landschaps- en natuurontwikkeling zullen leidend en de drager zijn voor een ruimtelijk raamwerk, waarbinnen een tijdelijk zonnepark kan worden gerealiseerd.

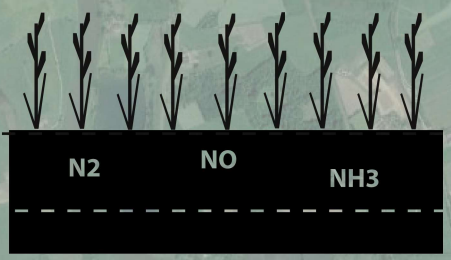


Korte termijn doel (<25 jaar) duurzame energie opwek op uitgeputte landbouwgrond, bodemherstel en start landschapsontwikkeling.



Lange termijn doel (> 25 jaar) landschapsontwikkeling met mogelijk nieuwe productievormen die aansluiten bij de regiospecifieke eigenschappen van het landschap.

Landschappelijke ontwerpprincipes



Bodem verarmen

De arme zandgronden zijn van nature voedselarm, door bemesting van de landbouw is de bovenste laag verzadigd geraakt met oa nitraat-oplossingen. Dit zorgt voor voedselrijke condities die niet aansluiten bij het oorspronkelijke karakter van het landschap.



Verlagen maaiveld

Door de bovenste laag van de voorheen landbouwgrond af te plaggen verschraalt en vernat de bodem. Hier worden voor de eerste 25 jaar zonnepanelen gerealiseerd waardoor de bodem rust en tijd krijgt om te herstellen en nieuwe gebiedsspecifieke condities voor natuur te ontwikkelen. Gedurende de 25 jaar dat het zonnepark bestaat ligt het door verlagingook minder in het zicht en vormt daarmee een minder storend fenomeen in het landschap.



Verhogen maaiveld

De plaggen grond kunnen vervolgens worden gebruikt voor ophogen van enkele delen land waar vergezichten wenselijk zijn maar waar zonnepanelen wel aan het zicht onttrokken worden. Het toevoegen van laagtes en hoogtes vormt naast het inpassen van zonnepanelen ook voor een extra gradiënt in het landschap waar de biodiversiteit baat bij heeft.



Groenstructuren

Langs de randen van de zonneparken kunnen mogelijk groenstructuren worden aangeplant die aansluiten op bestaande structuren. Deze hebben in de 25 jaar van energieopwek tijd om uit te groeien tot een volwaardig en fijnmazig groennetwerk.

Landschappelijke uitwerking

Op basis van de voorgaande scenario's is een inpassingsidee ontwikkeld. In de noordelijke locatie worden 2 zonneparken ontworpen van een ieder circa 6 ha groot. Deze liggen iets verlaagd in het landschap doordat de vruchtbare toplaag wordt verwijderd. Onder de zonnepanelen kan extensieve vorm van veeteelt plaatsvinden of kan naar nieuwe vormen van akkerbouw worden gezocht die aansluiten bij de bodemeigenschappen. De parken worden omzoomd door licht verschraald kruidenrijk grasland met lichte glooiingen in het maaiveld. Aan de noord- en zuidkant van de locaties zijn groenstructuren ontworpen die aansluiten op de huidige groenstructuren. Hierbij valt te denken aan (lage) singels, bossages, heggen en /of houtwallen.

In de zuidelijke locatie wordt 1 zonnepark ontworpen van ongeveer 6 ha groot die aansluit bij de harde structuur van het spoor. Er is voor deze opstelling gekozen om het nu zo open landschap te transformeren naar een wat kleinschaliger landschap waarbinnen landschappelijke kamers ontstaan met zonneparken, door de omliggende ruimte en massa van groenstructuren worden de zonneparken gedragen door het landschap.

Zichtlijnen visualisaties zonneparken



Huidige Situatie 1



Visualisatie 1



Huidige Situatie 2



Visualisatie 2



Landschappelijke meerwaarde (referentiebeelden)
















©NL GreenlabeN









UITVOERBAARHEID EN EIGENDOM

Bij de omgevingsvergunningaanvraag van een zonnepark gaat het om een bouwwerk en niet om een gebouw, dus is een exploitatieplan niet vereist. Omdat uiteindelijk de baten ten goede komen aan de lokale gemeenschap is het van belang om de uitvoerbaarheid te onderbouwen:

Dit initiatief beschikt over geldende afspraken met 4 zeer gemotiveerde landeigenaren. Naast het verhuren van de betreffende percelen voor een duurzame energieopwekking is er de intentie bij meerdere landeigenaren om zelf actief mee te investeren in het park.

Alle capaciteit op het stroomnetwerk in Nederland is vrijwel gebruikt of gereserveerd. Overtuigd van de goede locatie, inpasbaarheid en de nationale alsook gemeentelijke verduurzamingambitie, heeft het initiatief daarom al in 2019 bij netbeheerder Enexis een reservering en aanbetaling gedaan om te voorkomen dat mogelijk beschikbare capaciteit naar andere projecten/gemeentes zou verdwijnen.

Enexis zal een aansluiting realiseren op de zuidelijke locatie en in eigen beheer zullen daar de twee noordelijke parken op worden aangesloten. Er zijn afspraken met het waterschap, WDO Delta, gemaakt over het leggen van de benodigde kabels onder het onderhoudspad van de Hondemotswetering. Het park is landschappelijk zeer goed in te passen. Door het park op te splitsen in drie zonnevelden wordt de impact enerzijds verlaagd terwijl anderzijds op ieder deelpark er vegetatie wordt toegevoegd die eigenlijk een (deels) herstel van een grotendeels verloren gegaan coulisselandschap bewerkstelligen. Omdat de intentie daar is om veel meer toe te voegen dan nationaal gezien wordt als noodzakelijk zal biodiversiteit aanzienlijk verbeteren.

Hoewel er door het coronavirus, de inval in Oekraïne en de geopolitiek gevolgen daarvan er even economische onzekerheden ten aanzien van de realisatie van het park waren, zien we inmiddels dat de markt voor zonnepanelen en omvormers weer stabiliseert. Dit gekoppeld aan de steeds grotere vraag naar duurzame energiebronnen maakt dat de economische uitvoerbaarheid als absoluut positief bestempeld kan worden.

Endona is een energie coöperatie en heeft in die hoedanigheid geen ander doel dan de baten van lokale energieopwekking ten gunste te laten komen aan de lokale gemeenschap. Een proactieve opstelling ten aanzien van communicatie met direct omwonenden alsook de lokale baten die voort zullen vloeien uit dit zonnepark zorgen dat het niet alleen economisch maar ook maatschappelijk uitvoerbaar is.